
XS140

Základy psychologie

JARNÍ SEMESTR 2021

Vývoj kresby (kojenec -> batole)

Kojenecké období – skvrny

Batolecí období:

15 m – čmárá spontánně

18 m – napodobí kresbu čáry bez ohledu na směr

24 m – napodobí kresbu vertikální a kruhové čáry

30 m – napodobí kresbu horizontální čáry (+ pokus o napodobení křížku)

36 m – kreslí kruh, vertikální i horizontální čáru podle předlohy

2 roky – stadium čmáranic – čmárá všemi směry bez zvedání tužky
(spokojené děti kreslí silné čáry a snaží se pokrýt co nejvíc místa, nevyrovnané tužku brzy odhodí, vývojově opožděné drží tužku nesprávně)

2- 3 roky – stadium čarání (záměr!, náhodný realismus)

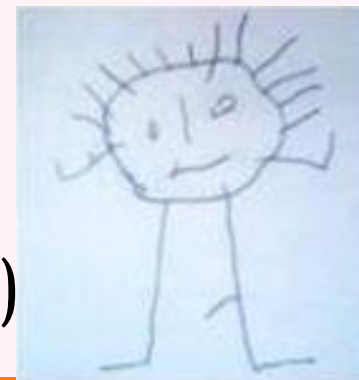
Stádium „hlavonožce“

Od 3 do 5 let (postupně se projevují aspekty tzv. *intelektuálního realismu* – kreslí to, co o věci ví a ne to, co vidí).

Postava znázorněna kolečkem = hlava a trup + dvě čáry = nohy (později přidává ještě dvě čáry = ruce) vzniká tzv. hlavonožec

V souvislosti s růstem mentální
úrovně přibývá detailů (ústa, oči...)

„Zlatý věk“ dětské kresby (5-10 let)

Dítě těší vyjadřovat se obrazem

Intelektuální realismus (5-7 let) – vyjadřuje spíše osobní svět, kreslí to co ví a zná;

asi do sedmi let – některé obrázky transparentní, tj. průhledné („*vidí*“ *matku v domě...*);

mezi 5 a 7 rokem se projevuje tzv. sklápění – chybí perspektiva, disproporční zobrazení předmětů

Vizuální realismus (7-12 let) – cca od sedmi let je již dítě objektivnější a začíná kreslit to, co opravdu vidí;

změna! – zobrazování postavy z profilu (*předtím kreslilo 2 oči, i když vidělo člověka z boku*)

Kresba lidské postavy 1

3-5 let

- obličej – kruh nebo ovál (prožíváno jako - nejdůležitější část postavy + nohy = hlavonožec)
- ruce – připojené k hlavě nebo nohám
- trup – vodorovná čára doplněná mezi lineárně nakreslené nohy

5. rok – dvojdimenzionální kresba

- trup – kruh, ovál, trojúhelník, čtyřúhelník
- hlava – spojená přímo s trupem
- nohy – daleko od sebe, někdy navazují na obrysovou linii trupu,

6. rok – přibývá detailů

- uši, vlasy – většinou po obvodu hlavy
- odlišení kresby muže a ženy

Kresba lidské postavy 2

---

7 let – zpřesnění proporcí

nohy blíže k sobě; paže na pravém místě ve výši ramen; náznak krku (jako mezičlánek – obrysová linie navazuje na linii trupu nebo hlavy); vyznačení účesu a oblečení

8 let – profilová kresba

připojení paží na přední nebo zadní linii trupu;
tvary se zaoblují a proporce se sjednocují

9 let – pokus zachytit postavu v pohybu (u

profilu naznačení chůze; činnost rukou (postava nese tašku),
obličej má většinu podstatných znaků

10-11 let – pokus o stínování, tvarování, perspektivu

Interpretace kresby

Organizování prostoru (a vývoj laterality) – vývoj laterality se při kreslení dobře odráží (lateralita viz příště)

Čáry – slabé x silné x vyrovnané

„Vyprávění si“ dítěte u kreslení – může odrážet vztah k objektu kresby (důležité „věci“ dítě kreslí nejdříve...)

Geometrie kresby – umístění kresby, směr čar, kreslení křivek a přímek, tečky, skvrny, velikost kresby.....

Všímáme si: chování dítěte při kreslení, tématu, využití prostoru, kompozice, zvláštností, detailů, barev.....

Interpretace zobrazovaných motivů

Lze vysledovat základní symboliku v objektech dětmi zobrazovaných

- Dům – okna, dveře, cesty, velikost a tvar domu,
(osamělý dům bez oken a dveří, bez přístupové cesty nebo obehnaný plotem – **možný** znak nezdaru, prohry, uzavřenosti)
- Lidská postava (test „*Draw a man*“) – kresba postavy může odrážet jednak vývoj, jednak psychický stav dítěte
- Zobrazení zvířat – někdy mohou typy a podoby kreslených zvířat vypovídat o stavu dítěte
- Slunce - ? vliv otce
- Obloha, loďka....
- **Strom a jeho vývoj** (jeden z nejpoužívanějších...)

[Davidov, R. (2008). *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Praha: Portál.]

Kresebné (projektivní) techniky 1

Kresba lidské postavy (Goodenoughová) – dětská kresba se zákonitě vyvíjí, její vývoj se projevuje přibýváním detailů, vzrůstající správností a přesností jejího provedení.

- má 2 části: nejprve dítě kreslí mužskou postavu a potom ženskou postavu, hodnotí se detaily
- není předloha (dítě kreslí podle své představy)

Autoportrét – nehodnotí vývojové aspekty kresby, ale jde o projektivní test dětské osobnosti

Zhodnocení úrovně senzomotorických dovedností

i jako projektivní metoda

Kresebné (projektivní) techniky 2

Test stromu (Baumtest – Koch) – kresba stromu symbolickým ztvárněním sebe sama. Dítě v ní vyjadřuje svou (neuvědomovanou či nevědomou) představu o sobě a o svém postoji k vnějšímu světu.

Prostřednictvím kresby lze diagnostikovat některé osobnostní vlastnosti (ale i vývoj).

Instrukce: *„Nakresli strom, jaký chceš, jak nejlépe umíš, ale neměl by to být jehličnan nebo palma“*

Hodnocení: z hlediska formy (způsobu provedení kresby), z hlediska obsahu. Vhodné je postupovat od komplexního dojmu k analýze jednotlivých dominantních znaků a k hledání jejich významu.